

Kansalaisen täysosumia

SEPPO HELMINEN

Esseekirjassaan Kaarina Hazard pilkkoo, merkitsee muistiin ja kommentoi median tapaa kertoa, neljään osastoon jaettuina.

Ensimmäinen osasto käsittelee median sisältämää normipuhetta, kuten puhetta prostituutiosta, hedelmällisyshoidosta tai siitä, millaisia hyvien isien tai äitien, tyttöjen ja poikien pitäisi olla. Toisessa osassa hän käsittelee tapoja, joilla nämä normit esiintyvät talous- tai naistenlehdissä tai mainoksissa. Kolmannessa osassa hän tarkastelee henkilöitä, joilla me normejamme punnitsemme. He voivat olla politiikan tai talouselämän vaikuttajia tai skandaalijulkkuja.

Viimeisessä osastossa hän nostaa esiin tapoja, joilla julkisuus yrittää luoda suomalaista itseymmärrystä. Ne nousevat keskusteltaessa vaikkapa veroista tai vaaleista, suomalaisesta uhosta tai tulokulmasta maailman tapahtumiin.

Teksteistä näkee, että Hazardin aito harrastus on suomi kielenä ja Suomi maana ja valtiona. Hazard on hauskanilkeä ja osumatarkka ampuja. Päivänkohtaisuuden marginaaliin tehdyt muistiinpanot ja kommentit paljastavat kuitenkin jotain olennaista siitä, mitä me katselijat olemme tai meidän pitäisi olla.

Otan vain pari esimerkkiä kirjoittajan patologin kärryiltä. Hän on jo avannut ruumiit ja tehnyt johtopäätökset taudinkuvasta.

Hazardin mukaan viime vuoden pääsiäisenä kokouksen puheenjohtaja Katainen päästi suustaan sammakoita puhussaan lasten ja vanhusten hoidon järjestämisestä. Hän esitti, että kansalaisjärjestöt alkaisi-

vat enenevässä määrin huolehtia niistä sen sijaan, että välittämisen on ”ulkoistettu” (termi Kataisen) julkiselle viranomaiselle. Hazard toteaa:

”Mitä Kataisen lausuma muuta on kuin vaivoin peiteltyä halveksuntaa naisten tekemää työtä kohtaan? Lapsia ja vanhuksia voivat hoitaa ketkä tahansa... ei näihin hommiin tarvita ammattitaitoa ja kokemusta, kunhan hyvää tarkoittavaa mieltä riittää. Kyllä tuottamattomat kansanosat hoituvat ilmaisilla käsillä, jotka sattumalta lähes aina ovat naisen kädet.”

Tällainen vapaaehtoinen osallistuminen vahvistaisi Kataisen mielestä yhteisöllisyyttä. Hazard esittää vastakysymyksen:

”Eikö yhteisöllisyys parhaiten vahvistuisi nimenomaan veronmaksun kautta? Eikö välittämisen ulkoistaminen ammatti-ihmisille ole juuri sitä sivistisyhteiskunnan vahvistamista, jonka Katainen itse nimeää sekä omaksi että puolueensa keskeiseksi arvoksi?”

Ehkä hyväntekeväisyisyhteiskunta on näille kataisille jotenkin tunnelmallisempi, vanha-aikaisella tavalla mukavampi – dickensläisittäin romanttisempi?

Herkkuja kirjoittaja tarjoaa puhuessaan asiakasyhteiskunnasta. Häntä on kohdeltu vuosien varrella monella nimikkeellä, jopa kansalaisena. Nyt hän on kaikkialla vain asiakas. Asiakkaaksi puhuttelu on näennäisesti kunnioittavaa, asiakashan on kuningas.

”Tosiasiaa asiakkuus sisältää hyttävän halveksunnan, koska se kieltää meiltä kaikki muut attribuutit ja tahtoo toistaa yhtä

**Kaarina Hazard
Kontallaan
Muistiinpanoja mediasta
Teos, 2006
273 s.**

ja samaa yksinkertaista kioskilta käymistä.”

Mutta miten vertautuvat kioskilla käynnin valinnaisuuteen posti, sairaala, sosiaalitoimisto tai haja-asutusalueen ainoan linja-auton käyttö?

Kun olemme asiakkaita, mitään riippuvuussuhteita ei ole. Ei tarvitse pitää huolta. Asiakkuus on yhteiskunnallisesti yksinjättämistä, yksinjäämistä:

”Yhteiskunnallisen elämän kaunis perimmäinen ajatus on se, että sovimme yhdessä, teemme yhdessä... Yhteiskunnallinen elämä on parasta, mihin olemme yksissä tuumin ylittäneet.”

Asiakkuuden hokema on juutunut kielenkäyttöömme tavalla, joka suuntaa väistämättä ajatelluamme.

Isänmaan äidinkasvot (ilman markkinanaamareita?) näyttävät meille kerran neljässä vuodessa sadoin kansanedustajaehdokasvariaatioin. Eikä uurnille meno tunnu kiinnostavan etenkään niitä, joiden elämään politiikalla vaikutetaan eniten, eli työttömiä ja yleensä sosiaalituokien varassa eläviä.

”Ensimmäinen askel politiikan vetovoiman palauttamiseksi voisi olla se teko, että viestimet, viranomaiset ja – toden totta! – edustajat ryhtyisivät taas puhumaan kansalaisista, ja tarkoittaisivat niillä meitä.”

Kansalainen Hazard on puhunut.